

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1924 kl. 3 em.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning angående reglering av vissa kursförluster å utländska värdepapper m. m.

I en till bankoutskottet ställd, den 14 nästlidne februari dagtecknad framställning hava fullmäktige i riksgäldskontoret hemställt, »att bankoutskottet behagade föreslå riksdagen medgiva, att den av riksgäldskontoret förvaltade fonden för statskuldens amortering må vid bokslutet för budgetåret 1923—1924 debiteras med 21,478,491 kronor 32 öre till utjämnande av det bland riksgäldskontorets tillgångar upptagna kontot 'Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar'».

Till stöd för berörda framställning hava fullmäktige anfört följande.

»I sina berättelser till 1921—1924 års riksdagar hava fullmäktige i riksgäldskontoret lämnat redogörelse för de nedskrivningar av bokföringsvärdet å vissa riksgäldskontoret tillhöriga utländska värdepapper och valutor, som under de senaste åren vidtagits.

Med avseende härå vilja fullmäktige erinra, att riksdagen redan år 1920 i sin skrivelse nr 96 uttalat den mening, att en reglering av det bokförda värdet å riksbankens utländska fordringar till överensstämmelse med läget å den utländska valutamarknaden borde företagas samt att riksbankens till disposition stående medel borde i den utsträckning, som kunde finnas vara av behövet påkallad, tagas i anspråk för åstadkommandet av en dylik reglering.

Den 31 december 1920 innehade riksgäldskontoret utländska statspapper och andra utländska tillgodohavanden till ett bokfört värde av 29,578,046 kronor 91 öre, varav 19,018,023 kronor 39 öre utgjorde tyska värdepapper och valutor av olika slag, 2,922,300 kronor franska Bons de la Défense Nationale samt återstoden dollar- och pundvalutor. Berörda tyska värdepapper och behållningar härrörde till största delen från tiden före världskrigets början, varemot de franska värdepapperen inköpts under år 1920 i syfte att erhålla räntesänkning av åtskilliga riksgäldskontorets tillgodohavanden i francs, inestående hos vissa bankhus i Paris och ursprungligen avsedda för inlösen av räntekuponger och utlottade obligationer av de svenska statslånen.

Då fullmäktige ansågo, att den av riksdagen, på sätt ovan är nämnt uttalade grundsatsen beträffande bokföringen av riksbankens tillgångar även borde tillämpas i vad anginge riksgäldskontorets utländska tillgodohavanden, företogs vid 1920 års bokslut en nedskrivning av nyssnämnda tyska och franska värdepapper och valutor till belopp, som närmare motsvarade deras verkliga värde. Nedskrivningen skedde på så sätt, att inköpspriset i riksmark resp. francs för dessa värdepapper och valutor evalverades till kronor efter de avista-kurser på nämnda två utländska myntslag, som den 31 december noterades av riksbanken.

Efter enahanda grund nedskrevos vidare i samband med 1920 års bokslut riksgäldskontorets hos vissa tyska banker inestående, för inlösen av obligationer och kuponger avsedda tillgodohavanden.

De belopp, vartill samtliga nedskrivningar uppgingo, bokfördes bland tillgångarna å ett särskilt konto, benämnt »Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar». I utgående balansräkningen för år 1920 är detta konto upptaget med ett belopp av kr. 19,854,027: 53.

Sedermera hava för varje bokslut ytterligare nedskrivningar av förenämnda värdepapper och valutor måst vidtagas. Det bokförda värdet å ifrågavarande tillgångar har i följd härav successivt minskats med nedanstående belopp:

I bokslutet för år 1921	kr. 1,082,474: 54
» » » » 1922	» 529,125: 27
» » » » förra halvåret 1923.....	» 12,863: 98

eller sammanlagt med kr. 21,478,491: 32

Samtidigt har kontot »Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar» ökat med motsvarande belopp.

Närslutna tabeller utvisa i detalj beskaffenheten av de tillgångar, som varit föremål för nedskrivning, samt de förändringar, bokföringsvärdet därå undergått under räkenskapsåren 1920—1922 samt 1/1—30/6 1923.

De bokföringsåtgärder, för vilka här ovan redogjorts, äro givetvis endast att anse såsom ett provisorium. Då nedskrivningen första gången företogs vid bokslutet för år 1920, utgingo fullmäktige från, att en stegring av värdet å de tillgångar, vilkas bokförda belopp nedskrevos, icke vore utesluten. Sedan dess hava emellertid förhållandena förändrats på ett sätt, som gör att en definitiv reglering icke längre bör uppskjutas. Den gamla tyska markvalutan har numera, praktiskt sett, förlorat allt värde, och någon utsikt att densamma skulle kunna återfå någon avsevärd del av sitt förra värde synes för närvarande ej förefinnas. Såsom av tabellerna framgår, försåldes under år 1922 ovannämnda Bons de la Défense Nationale. Den förlust, som kommit till synes genom nedskrivningen av det ursprungliga bokföringsvärdet av dessa värdepapper och som belastar förenämnda konto »Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar», är sålunda definitiv. — Däremot har den kursförlust, som uppkom i samband med värdepapperens försäljning, på sätt i allmänhet sker med dylika förluster, påförts riksstatstiteln »Diverse inkomster» och har sålunda ej påverkat nyssnämnda tillfälliga konto.

Vid övervägande av de olika utvägar, som stå till buds för genomförandet av nu ifrågavarande reglering, hava fullmäktige ansett lämpligast att för ändamålet taga i anspråk den av riksgäldskontoret förvaltade fonden för statsskuldens amortering. Denna fond har uppkommit dels genom av riksdagen från och med år 1889 anvisade anslag, dels genom överföring till fonden av vissa medel, som ursprungligen varit avsedda för andra ändamål, dels ock genom räntor, vilka gottgjorts fonden. Fondens behållning uppgår denna dag till 30,661,730 kronor 71 öre, vartill kommer från den 30 juni 1923 upplupen ränta. Enligt gällande bestämmelser skall fonden med hänsyn till föreliggande förhållanden användas antingen till amortering av statsskulden medelst utlottning eller obligationsköp eller också till minskning i den nya upplåning, vartill fullmäktige av riksdagen erhållit bemyndigande.

I enlighet med ovanstående förslag skulle fonden för statsskuldens amortering debiteras med ett belopp av sammanlagt 21,478,491 kronor 32 öre, motsvarande saldot å kontot »Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar». Samtidigt skulle nämnda konto avföras ur räkenskaperna. Dessa åtgärder torde lämpligen böra vidtagas, vid uppgörandet av bokslutet för budgetåret 1/7 1923—30/6 1924.»

Vid fullmäktiges framställning finnas fogade däri omförmälda tabeller.

Utskottet. Såsom fullmäktige erinra, uttalade redan 1920 års riksdag i fråga om riksbankens utländska fordringar den mening, att en reglering av bokförda kursvärdet å dessa fordringar till överensstämmelse med läget på marknaden för utländska valutor borde företagas samt att riksbankens till disposition stående medel borde i den utsträckning, som kunde finnas vara av behovet påkallad, tagas i anspråk för åstadkommande av en dylik reglering. Då fullmäktige i riksgäldskontoret för sin del ansågo, att den av riksdagen sålunda uttalade grundsatsen beträffande bokföringen av riksbankens tillgångar även borde tillämpas i vad anginge riksgäldskontorets utländska tillgodohavanden, företogs vid 1920 års bokslut den i fullmäktiges framställning omförmälda nedskrivning av vissa utländska behållningar. De belopp, vartill dessa nedskrivningar uppgingo, bokfördes därvid bland tillgångarna å ett särskilt konto, benämnt »Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar». Efter ytterligare verkställda nedskrivningar av enahanda slag vid boksluten för åren 1921 och 1922 samt förra halvåret 1923 balanserade ifrågasvarande konto den 30 juni 1923 å 21,478,491 kronor 32 öre.

Såsom fullmäktige framhålla, voro dessa bokföringsåtgärder att anse såsom ett provisorium. I likhet med fullmäktige anser utskottet, att med hänsyn till numera inträdda förändrade förhållanden en definitiv reglering av här ifrågasvarande kursförluster snarast möjligt bör verkställas. I sådant avseende hava fullmäktige ansett lämpligast att för ändamålet taga i anspråk erforderligt belopp av den utav riksgäldskontoret förvaltade fonden för statsskuldens amortering, som för närvarande uppgår till 30,661,730 kronor 71 öre, vartill kommer från den 30 juni 1923 upplupen ränta. Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot fullmäktiges förslag, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till detsamma.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att den av riksgäldskontoret förvaltade fonden för statsskuldens amortering må vid bokslutet för budgetåret 1923—1924 debiteras med ett belopp av 21,478,491 kronor 32 öre till utjämnande av det bland riksgäldskontorets tillgångar upptagna kontot »Kursförluster å utländska värdepapper och övriga utländska behållningar».

Stockholm den 6 mars 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
 av första kammaren: herrar *Gustafsson, K. J. A., Öhngren, Björnsson, Enhörning, Vindahl, Dalberg, Ström* och *Bodin*;
 av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Gustafsson* i Örebro, *Bäcklund, Ryberg, Kloo, Höglund* och *Jönsson* i Fridhill.